

Брюксел, 23 юни 2026 г.
(OR. en)

5622/1/26
REV 1

ENER 26
CLIMA 27
CONSOM 18
TRANS 31
AGRI 53
IND 49
COMPET 77
ENV 53
FORETS 8

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

№ док. Ком.: COM(2026) 36 final/2

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
относно състоянието на разширяването на производството на
храни и фуражи от значение за производството на биогорива в
световен мащаб

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 36 final/2.

Приложение: COM(2026) 36 final/2

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 22.6.2026 г.
COM(2026) 36 final/2

This document corrects document COM(2026) 36 final of 20.1.2026

The correction concerns all language versions.

The error exists on Table 5, and in specific the columns titled 'Average annual expansion (kha)' and 'Average annual expansion', where the relevant values are corrected.

The text shall read as follows:

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно състоянието на разширяването на производството на храни и фуражи от
значение за производството на биогорива в световен мащаб**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

С Директива (ЕС) 2018/2001¹ (Директивата за енергията от възобновяеми източници) беше въведен целенасочен подход за справяне с емисиите от непреки промени в земеползването („НПЗ“), свързани с конвенционални биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса. В нея се определя ограничение за биогоривата, течните горива от биомаса и газообразните и твърдите горива от биомаса, произведени от хранителни или фуражни култури, за които се наблюдава значително разширяване на производствения район върху терени с високи въглеродни запаси (горива с висок риск от НПЗ). Това ограничение се прилага по отношение на количествата от тези горива, които могат да се отчитат за постигането на целите за енергия от възобновяеми източници, поставени в Директивата за енергията от възобновяеми източници. Ограничението трябва да намалява постепенно, докато достигне нула до 2030 г. Биогоривата, течните горива от биомаса или газообразните и твърдите горива от биомаса, които са сертифицирани като горива с нисък риск от НПЗ (горива с нисък риск от НПЗ), са освободени от ограничението.

С Делегиран регламент (ЕС) 2019/807² („Делегирания регламент за НПЗ“) се допълва Директивата за енергията от възобновяеми източници, като се установяват както критериите за определяне на това кога суровините за производството на биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса са с висок риск от НПЗ, така и правилата за сертифициране на горива с нисък риск от НПЗ (вж. глава III).

В член 3 от Делегирания регламент за НПЗ се предвижда, че с цел да се определят суровините с висок риск от НПЗ, трябва да се прилагат кумулативно два критерия (вж. карето по-долу). Първият критерий е свързан със средното годишно разширяване на общия производствен район на суровината от 2008 г. насам. За суровини, които се характеризират с висок риск от НПЗ, средното годишно разширяване трябва да е по-голямо от 1 % и да засяга повече от 100 000 хектара. Вторият критерий се отнася до дела на това разширяване в терени с високи въглеродни запаси. За да е възможно дадена суровина да бъде характеризирана с висок риск от НПЗ, този дял трябва да е по-висок от 10 %, изчислен съгласно посочената по-долу формула.

---

¹ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>), изменена с Директива (ЕС) 2023/2413 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 г. за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета (ОВ L, 2023/2413, 31.10.2023 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

² Делегиран регламент (ЕС) 2019/807 на Комисията от 13 март 2019 г. за допълване на Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на определянето на суровините с висок риск от непреки промени в земеползването, за които се наблюдава значително разширяване на производствения район в терени с високи въглеродни запаси и за сертифициране на биогоривата, течните горива от биомаса и газообразните и твърдите горива от биомаса с нисък риск от непреки промени в земеползването (ОВ L 133, 21.5.2019 г., стр. 1).

За целите на определянето на суровините с висок риск от непреки промени в земеползването, при които се наблюдава значително разширяване на производствения район в терени с високи въглеродни запаси, се прилагат следните кумулативни критерии:

- а) средното годишно разширяване на общия производствен район на суровината от 2008 г. насам е по-голямо от 1 % и засяга повече от 100 000 хектара;
- б) делът на това разширяване в терени с високи въглеродни запаси е по-висок от 10 % в съответствие със следната формула:

$$x_{hcs} = \frac{x_f + 2,6 x_p}{PF}$$

където

x_{hcs} = дял на разширяването в терени с високи въглеродни запаси;

x_f = дял на разширяването в терените, посочени в член 29, параграф 4, букви б) и в) от Директива (ЕС) 2018/2001;

x_p = дял на разширяването в терените, посочени в член 29, параграф 4, буква а) от Директива (ЕС) 2018/2001, включително торфища;

PF = коефициент на производителност.

PF е равен на 1,7 за царевица, 2,5 за палмово масло, 3,2 за захарно цвекло, 2,2 за захарна тръстика и 1 за всички останали култури.

Прилагането на критериите по букви а) и б) по-горе се основава на включената в приложението информация, преразгледана в съответствие с член 7.

В член 3 от Делегирания регламент за НПЗ се установяват критерии за определяне на суровини с висок риск от НПЗ.

Делегираният регламент за НПЗ е придружен от доклад на Комисията относно състоянието на разширяването на производството на храни и фуражи от значение за производството на биогорива в световен мащаб („доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г.“)³. Съгласно член 7 от Делегирания регламент за НПЗ от Комисията се изисква да направи преглед на този доклад, което е целта на настоящия доклад. В член 26, параграф 2, пета алинея от Директивата за енергията от възобновяеми източници от Комисията се изисква освен това да направи преглед на критериите, установени в Делегирания регламент за НПЗ, и да включи графика за постепенното намаляване на приноса на горивата с висок риск от НПЗ за изпълнението на общата цел на Съюза и за минималния дял от 29 % енергия от възобновяеми източници или целта за намаляване на интензитета на парниковите газове с 14,5 % в транспортния сектор, както е посочено в член 25, параграф 1, първа алинея, буква а) от Директивата за енергията от възобновяеми източници.

II. АКТУАЛИЗИРАНЕ И ОЦЕНКА НА НАЛИЧНИТЕ НАУЧНИ ДАННИ

В подкрепа на прегледа на доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г., който се основава на оценка, извършена от Съвместния изследователски център (JRC) на Комисията, беше проведено проучване с цел актуализиране на данните за разширяването на площите за суровини с оглед на новите научни доказателства. Проучването бе разработено на два етапа и бе проведено от консорциум, ръководен от Guidehouse. Извършен беше обзор на

³ COM/2019/142 final — Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно състоянието на разширяването на производството на храни и фуражи от значение за производството на биогорива в световен мащаб.

публикациите и бяха актуализирани статистическите данни за разширяването на площите за суровини в световен мащаб⁴. При обзора на публикациите бе потвърдена оценката на Комисията от 2019 г., че в повечето проучвания се поставя акцент върху конкретни региони и култури, вместо да се представят по-обобщени резултати. Посочените публикации обхващат регионите на Латинска Америка, Югоизточна Азия (главно Индонезия и Малайзия) и Западна Африка, за които е известно, че имат повишен риск от обезлесяване. Основните резултати от този преглед са обобщени по-долу по суровини.

В научната литература по отношение на **соята** вниманието е насочено главно върху държавите от Южна Америка. В новите проучвания се оценява връзката между разширяването на площите за производство на соя върху пасища и последващото разширяване на пасищата върху терени с високи въглеродни запаси, както и въздействието на нови политики, като например мораториума върху соята и новия бразилски Кодекс за горите в Бразилия. При едно от проучванията⁵ е установено, че инициативите на политиката са довели до намаляване на темповете на обезлесяване, но са насочили новото производство на соя към по-стари преобразувани райони, като например пасища. В друго едно проучване⁶ аналогично се анализира връзката между соята и разширяването на площите на пасищата, като е установено, че разширяването на площите за соя обикновено се случва върху пасища, което от своя страна води до разширяване на площите на пасищата и следователно до преобразуване на земеползването на терени с високи въглеродни запаси. Между 2006 г. и 2017 г. площите за производство на соя в Мато Гросо са нараснали от 5,8 на 9,3 млн. хектара, което е увеличение с 59,5 %. Освен това при друго проучване⁷ е установено, че между 2000 г. и 2019 г. годишното разширяване на площите за производство на соя в Южна Америка е нараснало от 26,4 на 55,1 млн. хектара със значителен растеж по „фронтовете на обезлесяване“, което косвено причинява обезлесяване чрез изместване на пасищата. През този период производството на соя в бразилската част на Амазония е претърпяло най-бързо разширяване, като се е увеличило от 0,4 млн. хектара на 4,6 млн. хектара. В

---

⁴ doi:10.2833/7401246

⁵ Amaral, D. F., De Souza Ferreira Filho, J. B., Chagas, A. L. S. и Adami, M. (2021 г.). Expansion of soybean farming into deforested areas in the amazon biome: the role and impact of the soy moratorium (Разширяване на отглеждането на соя в обезлесени райони в биома на Амазония: ролята и въздействието на мораториума върху соята). *Sustainability Science*, 16(4), 1295–1312. <https://doi.org/10.1007/s11625-021-00942-x>

⁶ Picoli, M. C. A., Rorato, A. C., Leitão, P. J., Câmara, G., Maciel, A., Hostert, P. и Sanches, I. D. (2020 г.). Impacts of Public and Private Sector Policies on Soybean and Pasture Expansion in Mato Grosso — Brazil from 2001 to 2017 (Въздействие на политиките в публичния и частния сектор върху разширяването на площите за соя и пасищата в Мато Гросо — Бразилия през периода 2001—2017 г.). *Land*, 9(1), 20. <https://doi.org/10.3390/land9010020>

⁷ Song, X., Hansen, M. C., Potapov, P., Adusei, B., Pickering, J., Adami, M., Lima, A., Zalles, V., Stehman, S. V., Di Bella, C. M., Conde, M. C., Copati, E. J., Fernandes, L. B., Hernández-Serna, A., Jantz, S. M., Pickens, A., Turubanova, S. и Tyukavina, A. (2021 г.). Massive soybean expansion in South America since 2000 and implications for conservation (Масово разширяване на производството на соя в Южна Америка от 2000 г. насам и последици за опазването). *Nature Sustainability*, 4(9), 784–792. <https://doi.org/10.1038/s41893-021-00729-z>

друго проучване⁸ се изчислява, че средно 19 % от разширяването на производството на соя е свързано с висок риск от НПЗ.

Що се отнася до **палмовото масло**, научни доказателства сочат, че производството му продължава да се разширява в горите и в торфищата в Малайзия, Индонезия и Тайланд и се появява в райони на отглеждане в Бразилия, Перу и Африка. Проучванията показват сложната динамика на отглеждането на палмово масло, като разкриват, че макар с мерките на политиката, като мораториума върху горите в Индонезия и програмите за устойчиво производство, да е направен опит за ограничаване на обезлесяването, в околната среда продължават да се наблюдават значителни промени. Те включват високи равнища на преобразуване на земеползването от гори и торфища в плантации, като въздействието от промишлените практики и практиките на дребните земеделски стопани е различно⁹. При проучвания в Югоизточна Азия (Индонезия, Малайзия, Тайланд)¹⁰ е установено, че разширяването на производството на палмово масло е значително, като плантациите се простират върху торфища и естествени гори. В Южна Америка отглеждането на палмово масло в Бразилия се е извършвало главно върху пасища¹¹, докато в Перу промишлените плантации са се разширили до голяма степен в стари гори. При проведено в Перу проучване¹² е установено, че 26 % от разширяването

---

⁸ Strapasson, A., Falcão, J. P., Rossberg, T., Buss, G., Woods, J. и Peterson, S. (2019 г.). Land Use Change and the European Biofuels Policy: The expansion of oilseed feedstocks on lands with high carbon stocks (Промяна в земеползването и европейската политика за биогоривата: разширяването на добива на суровини от маслодайни култури върху терени с високи въглеродни запаси). *Oilseeds and Fats, Crops and Lipids*, 26, 39. <https://doi.org/10.1051/ocl/2019034>

⁹ Schoneveld, G., Ekowati, D., Andrianto, A. и Van Der Haar, S. (2019 г.). Modeling peat- and forestland conversion by oil palm smallholders in Indonesian Borneo (Моделиране на преобразуването на торфени и горски площи от дребни земеделски стопани на маслодайни палми в Индонезийско Борнео). *Environmental Research Letters* (Писма, свързани с изследвания в областта на околната среда), бр. 14(1), статия 014006. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aaf044> и Glinskis, E. A. и Gutiérrez-Vélez, V. H. (2019 г.). Quantifying and understanding land cover changes by large and small oil palm expansion regimes in the Peruvian Amazon (Количествено определяне и разбиране на промените в растителната покривка, причинени от режими на разширяване на големи и малки маслодайни палми в перуанска Амазония). *Land Use Policy*, 80, 95–106. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2018.09.032>

¹⁰ Astuti, R., Miller, M. A., McGregor, A., Sukmara, M. D. P., Saputra, W., Sulistyanto и Taylor, D. (2022 г.). Making illegality visible: The governance dilemmas created by visualising illegal palm oil plantations in Central Kalimantan, Indonesia (Осветляване на незаконните действия: дилемите пред управлението, породени от визуализирането на незаконни плантации за палмово масло в Централен Калимантан, Индонезия). *Land Use Policy*, 114, 105942. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105942> , Jing, Z., Lee, J. S. H., Elmore, A. J., Fatimah, Y. A., Numata, I., Xin, Z. и Cochrane, M. A. (2022 г.). Spatial patterns and drivers of smallholder oil palm expansion within peat swamp forests of Riau, Indonesia (Пространствени модели и движещи фактори на разширяването на производството от маслодайни палми на дребни земеделски стопани в торфените блатни гори на Риау, Индонезия). *Environmental Research Letters*, бр. 17(4), статия 044015. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/ac4dc6> и Schoneveld, G., Ekowati, D., Andrianto, A. и Van Der Haar, S. (2019 г.). Modeling peat- and forestland conversion by oil palm smallholders in Indonesian Borneo (Моделиране на преобразуването на торфени и горски площи от дребни земеделски стопани на маслодайни палми в Индонезийско Борнео). *Environmental Research Letters*, бр. 14(1), статия 014006. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aaf044>

¹¹ Benami, E., Curran, L. M., Cochrane, M. A., Venturieri, A., Franco, R. V., Kneipp, J. M. и Swartos, A. (2018 г.). Oil palm land conversion in Pará, Brazil, from 2006—2014: evaluating the 2010 Brazilian Sustainable Palm Oil Production Program (Преобразуване на площи за маслодайни палми в Пара, Бразилия, през периода 2006—2014 г.: оценка на програмата на Бразилия за устойчиво производство на палмово масло от 2010 г.). *Environmental Research Letters*, бр. 13(3), статия 034037. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aaa270>

¹² Glinskis, E. A. и Gutiérrez-Vélez, V. H. (2019 г.). Quantifying and understanding land cover changes by large and small oil palm expansion regimes in the Peruvian Amazon (Количествено определяне и разбиране на

на плантации за палмово масло на дребни земеделски стопани е в стари гори, докато 70 % от разширяването, предизвикано от промишлени плантации, се е случило в стари гори. Производството на палмово масло в Африка е нараснало значително — от 2 милиона хектара през 80-те години на XX век до 5 милиона хектара до 2018 г., до голяма степен благодарение на разширяването на площите в Нигерия и Кот д'Ивоар¹³.

За **захарната тръстика и царевичата** бяха набелязани няколко допълнителни проучвания в сравнение с доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г. Заключениета и за двата вида суровини се потвърждават: установено е разширяване върху пасища или земеделски земи. Що се отнася до захарната тръстика, при проучванията¹⁴ е установено, че макар разширяването на захарната тръстика в горите да не е било осезаемо, то се увеличава — главно в Бразилия и най-вече върху пасища.

Не са установени допълнителни проучвания за **други култури**.

III. АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗШИРЯВАНЕТО В СВЕТОВЕН МАЩАБ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ РАЙОНИ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ СТОКИ

Анализът относно тенденциите в разширяването в световен мащаб на производството на суровини, които могат да се използват за производство на горива, е актуализиран и вече съдържа най-новите налични данни от FAOstat¹⁵ и USDA¹⁶, базирани на данни от периода 2014—2021 г. За царевичата и соята в Бразилия, където е широко разпространено отглеждането на няколко култури, както и за производството на плодове за палмово масло в Индонезия и Малайзия данните за площта след прибиране на реколтата на FAOstat са заменени с данни за засадената площ от националната статистика с цел да се измери по-добре площта на земята, използвана за производството на култури. FAOstat предоставя данни само за площта след прибиране на реколтата, а не

промените в растителната покривка, причинени от режими на разширяване на производството на големи и малки маслодайни палми в перуанска Амазония. *Land Use Policy*, 80, 95–106. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2018.09.032>

¹³ Duguma LA, Muthee K, Minang PA, van Noordwijk M, Duba D, Bah A, Piabuo SM, Wainaina P. 2021 г. The palm oil sector in Africa: the dynamics, challenges and pathways to sustainability (Секторът на палмовото масло в Африка: динамиката, предизвикателствата и начините за постигане на устойчивост). Глава 9 В: Minang PA, Duguma LA, van Noordwijk M и др. *Tree commodities and resilient green economies in Africa* (Стоки от дървесина и устойчиви зелени икономики в Африка). Найроби, Кения: World Agroforestry (ICRAF)

¹⁴ Guarengi, M. M., Garofalo, D. F. T., Seabra, J. E. A., Moreira, M. M. R., Novaes, R. M. L., Ramos, N. P., Nogueira, S. F. и de Andrade, C. A. (2023 г.). Land use change net removals associated with sugarcane in Brazil (Земеползването променя нетните поглъщания, свързани със захарната тръстика в Бразилия). *Land*, 12(3), 584. <https://doi.org/10.3390/land12030584>, Vera, I., Wicke, B. и van der Hilst, F. (2020 г.). Spatial variation in environmental impacts of sugarcane expansion in Brazil (Пространствени вариации във връзка с въздействието върху околната среда на разширяването на производствения район на захарната тръстика в Бразилия). *Land*, 9(10), 397. <https://doi.org/10.3390/land9100397> и Picoli, M. C. A., & Machado, P. G. (2021 г.). Промените в земеползването: пречката пред устойчивостта на захарната тръстика. *Biofuels, Bioproducts and Biorefining*, 15(6), 1591–1603. <https://doi.org/10.1002/bbb.2270>

¹⁵ Организация на ООН за прехрана и земеделие — статистически данни

¹⁶ Национална служба за статистически данни в областта на селското стопанство към Министерството на земеделието на Съединените щати

за засадените площи, което означава, че практики като отглеждане на няколко култури или последователно отглеждане на култури се отчитат като два пъти повече обработваема земя, а за палмовите дървета площта след прибиране на реколтата не отразява точно земеползването, тъй като преди да може да бъде събирана реколтата от палмовите дървета, те се нуждаят от няколко години, за да достигнат зрялост. Актуализираните резултати са включени в таблица 1.

Култура	Общо производство за 2014 г. (в kt)	Годишно нетно увеличение на производството за периода 2014—2021 г. (в %)	Площ след прибиране на реколтата за 2014 г. (в kha)	Площ след прибиране на реколтата за 2021 г. (в kha)	Годишно нетно увеличени е на площта след прибиране на реколтата за периода 2014—2021 г. (в kha)	Годишно нетно увеличени е на площта след прибиране на реколтата за периода 2014—2021 г. (в %)	Общо нетно разширяване (в kha)	Общо брутно разширяване (в kha)
Пшеница	728 758	0,8 %	219 755	220 760	143	0,1 %	1 004	11 001
Царевица	1 040 718	2,2 %	177 675	191 193	1 931	1,1 %	13 518	18 096
Захарна тръстика	1 885 079	-0,2 %	27 069	26 350	-103	-0,4 %	-720	976
Захарно цвекло	270 250	0,0 %	4 469	4 399	-10	-0,2 %	-70	313
Рапица	74 509	-0,6 %	36 460	36 774	45	0,1 %	313	3 494
Маслодайна палма	327 489	3,5 %	22 971	29 124	879	3,4 %	6 153	7 244
Соеви зърна	306 301	2,8 %	117 633	128 886	1 608	1,3 %	11 253	14 486
Слънчоглед ово семе	40 613	5,3 %	24 350	29 532	740	2,8 %	5 182	5 893

Таблица 1: Изчисления на Guidehouse за актуализиране на таблицата за разширяването в световен мащаб на производството на основни суровини за биогорива, въз основа на данни от FAOstat, USDA FAS (CONAB, 2022 г.) за царевица и соя в Бразилия, Statistics Indonesia (Statistics Indonesia, 2022 г.) — за палмово масло в Индонезия, МРОВ (Малайзийският съвет за палмово масло, 2022 г.) и Gunarso и др. (Gunarso, Hartoyo, Agus и Killeen, 2013 г.) — за палмово масло в Малайзия.

Въз основа на включените в таблица 1 резултати през периода 2014—2021 г. най-голямото годишно увеличение на нетната площ след прибиране на реколтата¹⁷ се наблюдава при маслодайната палма (3,4 %), следвана от слънчогледовото семе (2,8 %). Увеличение се наблюдава и при соята (1,3 %) и царевицата (1,1 %). Увеличението при пшеницата и рапицата е минимално (0,1 % за всяка култура), а захарната тръстика и захарното цвекло са единствените култури, при които резултатите показват отрицателна стойност (съответно -0,4 % и -0,2 %).

IV. АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОЦЕНКАТА ВЪЗ ОСНОВА НА ГИС (Географската информационна система) НА ГЛОБАЛНОТО

¹⁷ Площта след прибиране на реколтата включва площта, върху която се произвеждат култури, с изключение на засадените площи, които все още не дават реколтата.

КАРТОГРАФИРАНЕ И ЗА ОЦЕНКАТА НА РЕГИОНАЛНОТО КАРТОГРАФИРАНЕ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА РАЗШИРЯВАНЕТО НА СУРОВИНИТЕ ВЪРХУ ТЕРЕНИ С ВИСОКИ ВЪГЛЕРОДНИ ЗАПАСИ

Глобално картографиране

През последните години търсенето в световен мащаб на селскостопански стоки (за храни, фуражи, влакнини или енергия) се е увеличило и част от него е задоволено чрез разширяване на земеделските земи в световен мащаб. По-голямото търсене на биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса допринася за тази тенденция. Ако въпросното разширяване се осъществява върху терен с високи въглеродни запаси, това води до сериозно увеличение на емисиите на парникови газове и до загуба на биологично разнообразие.

С цел да се актуализират данните за въздействието на културите върху обезлесяването и да се определи техният дял от разширяването върху терени с високи въглеродни запаси, е проведено картографиране, което включва осемте основни култури, използвани за производството на биогорива: царевица, маслодайна палма, рапица, соя, захарно цвекло, захарна тръстика, слънчоглед и пшеница. Използваната методика е подобна на приложената в доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г., но са въведени редица подобрения.

Основните подобрения в методиката са насочени към усъвършенстване на наборите от данни, свързани с i) разпределението на културите и пасищата, ii) факторите за обезлесяване и iii) разширяването на производствения район на маслодайните палми върху торфища. Наборите от данни за културите и пасищата са подобрени с въвеждането на актуализирания продукт MapSPAM 2010 за 2010 г.¹⁸ и на прецизна глобална карта на соята от 2015 г., което предостави възможност за по-точно наблюдение. Що се отнася до движещите факторите за обезлесяването, е разработен слой на движещи фактори в тропиците за загуба на гори (IIASA-TDFL v1) с цел да се установи по-прецизно обезлесяването, дължащо се на селскостопански стоки. Освен това оценката за разширяването на маслодайните палми върху торфища бе прецизирана чрез сравняване на карти от 2007 г. и от периода 2017—2019 г., което предостави информация за тенденциите в разширяването. GRAS предостави актуализирани карти, обхващащи разширяването на маслодайните палми върху торфища в Индонезия и Малайзия за същите години. Освен това бе актуализиран слой за загуба на гори, който включваше загубата на гори до 2021 г.

Регионално картографиране

Резултатите от глобалното картографиране бяха допълнени от по-прецизно **регионално картографиране, което позволи по-подробна оценка** на разширяването на производствения район на културите върху терени с високи въглеродни запаси в ключови региони, които са идентифицирани в публикациите и картите на обезлесяването като особено важни или които са ключови региони за производство на

---

¹⁸ MapSPAM 2010 v2r0

култури, свързани с разширяването. За целите на регионалното картографиране са използвани дистанционно наблюдение и сателитни изображения. Въз основа на горепосочените критерии са избрани пет региона: Индонезия за маслодайна палма, Малайзия за маслодайна палма, басейнът на Амазонка и щатите Серадо в Бразилия за соя, Серадо и южните части на Бразилия за захарна тръстика и регионът Гран-Чако в Парагвай, Боливия и Аржентина за соя. За целите на регионалното картографиране са използвани дистанционно наблюдение и сателитни изображения.

Накрая, различните източници на данни са интегрирани в глобалния набор от данни за картографиране. Първичните данни за реколтата са получени от MapSPAM 2010 с резолюция 10 x 10 km, допълнени от регионални резултати с резолюция 30 x 30 m, за да се определят точно районите с палмово масло в Индонезия и Малайзия и със захарна тръстика в Бразилия. Освен това слой за соя GEOGLAM 2015 с резолюция 5x5 km осигури цялостно глобално покритие с включено регионално картографиране за южноамерикански държави като Бразилия, Аржентина, Парагвай и Боливия. Тези слоеве с висока резолюция, съчетани с актуализираните слоеве на Hansen Global Forest Change¹⁹ за загубата на гори и с данните за разширяване върху торфища на Miettinen²⁰, предоставиха възможност за подробна оценка на тенденциите в разширяването на културите.

V. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА „ЗНАЧИТЕЛНО РАЗШИРЯВАНЕ“ ВЪРХУ ТЕРЕНИ С ВИСОКИ ВЪГЛЕРОДНИ ЗАПАСИ

Емисии на парникови газове, свързани с разширяване на суровини върху терени с високи въглеродни запаси

При оценката на емисиите на парникови газове, свързани с разширяването на площите за суровини върху терени с високи въглеродни запаси, бе установено, че маслодайната палма е културата с най-висок товар по отношение на парниковите газове в периода 2014—2021 г., което до голяма степен се дължи на разширяването на производството на палмово масло върху торфища, водещо до приблизително 52 % от свързаните с тази култура емисии. При други култури, като царевица, захарна тръстика и захарно цвекло, също са отбелязани значителни емисии, главно поради премахването на жива биомаса и мъртва органична материя, които са съставлявали над 85 % от техните емисии.

Среднопретеглената стойност, базирана на площта на разширяване, за емисиите на парникови газове за всичките осем култури, е 25 tCO₂/хектар/година, което надвишава посочените в доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г. 19,6 tCO₂/хектар/година. Обяснението за това увеличение има два аспекта. Първо, при изчислението са използвани специфични стойности на надземната биомаса за всяка климатична зона и хектари разширение за всяка климатична зона. В резултат на това се получава средно по-висока стойност на нетните загуби на въглерод на хектар за всички култури. Второ,

---

¹⁹ Hansen Global Forest Change Layers v1.7 е използван през първия етап на проучването Guidehouse, а v1.9 е използван през втория етап, като се следва методиката, описана в Hansen и др., 2013 г.,

²⁰ Miettinen, J., Shi, C. и Liew, S. C. (2016 г.). Land cover distribution in the peatlands of Peninsular Malaysia, Sumatra and Borneo in 2015 with changes since 1990 (Разпределение на растителната покривка в торфищата на полуостров Малайзия, Суматра и Борнео през 2015 г. с промените от 1990 г. насам). Global Ecology and Conservation.

включени са и емисиите от почвен въглерод, подземна биомаса (корени) и мъртва органична материя.

Резултатите относно емисиите на парникови газове зависят от това дали се приема, че културите ще заменят първичните или вторичните гори, което определя въглеродния запас в надземната биомаса. С цел да се управлява тази променлива за тропическите дъждовни гори на Индонезия и Малайзия е приет среден коефициент на надземна биомаса от оценката на световните горски ресурси²¹.

Култура	Тежест по отношение на парникови газове [tCO ₂ /година/хектар]	Дял на общата площ на разширяване за всички култури [в хектари]
Масло, палмово	32,6	39 %
Соеви зърна	19,9	33 %
Царевица	22,5	21 %
Захарна тръстика	20,8	3 %
Пшеница	16,2	3 %
Слънчогледово семе	19,1	1 %
Рапица	15,5	1 %
Захарно цвекло	20,8	0,01 %

Таблица 2 — Емисии на парникови газове на култура на преобразуван хектар

Праг на разширяване

Прагът на разширяване (%) се изчислява, като минималното намаление на емисиите на CO₂ по подразбиране (в CO₂/MJ) се сравни с изчислените непреки емисии на парникови газове (в CO₂/MJ), дължащи се на разширяването на производствения район на суровините върху терени с високи въглеродни запаси. По-рано прагът на разширяване от 14 % бе определен въз основа на специфичното намаление на емисиите на парникови газове и вложените енергийни ресурси. Чрез прилагане на предпазен коефициент на дисконтиране в размер на 30 % този праг бе намален на 10 %, както е посочено в член 3 от Делегирания регламент за НПЗ. Този праг бе преизчислен с помощта на актуализирани входни данни, т.е. по-висок среден процент на емисии на парникови газове от 25 tCO₂/хектар/година и коригиран добив на енергия от 53,6 GJ/хектар/година, което доведе до нов праг от 11,0 %, потвърждаващ избора на праг от 10 %.

Средно добита енергия от суровина

Средно добитата енергия от всяка култура, представляваща суровина, бе изчислена чрез подход, състоящ се от четири етапа. Първо, установени бяха 10-те най-големи държави производителки на дадена суровина годишно и бяха определени техните проценти на принос. Впоследствие данните за добивите на FAOstat предоставиха основата за изчисляване на средния добив на култури за тези 10 държави през всяка година. Като трети етап бе изчислен годишният единичен добив на енергия за всяка култура, като бе използван горепосоченият добив. Накрая бе изчислен средният добив на енергия за периода 2014—2021 г., както е показано в таблица 3.

²¹ FaoSTAT, 2021 г.

Период	Пшеница	Царевица	Захарна тръстика	Захарно цвекло	Рапица	Плодове от маслодайната палма	Соеви зърна	Слънчогледово семе
2014—2021 г.	32	62	144	133	32	132	19	30

Таблица 3 — Средно добита енергия от суровина в GJ/ha

Коефициенти на производителност

Коефициентите на производителност за различните култури бяха изчислени, като първо бе определен средният добив на хектар за всяка култура за периода 2014—2021 г., изразен в тонове на хектар. След това бе изчислена общата енергия на всички разпределени материали за теглото за единица реколта, като бяха взети предвид всички търгувани продукти заедно с всички загуби, като например загубите при превоз. Впоследствие енергията на всички разпределени материали бе изчислена за един засаден хектар за период от 20 години. Накрая коефициентът на производителност за всяка култура бе извлечен чрез индексирание на изчислените в предишния етап енергийни стойности. Стойностите, изчислени като част от проучването на Guidehouse, следват строго стойностите, предоставени в доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г. Установено бе, че царевицата, захарната тръстика, захарното цвекло и маслодайната палма имат значително по-високи добиви от други култури, което оправдава продължаващото прилагане на по-високи коефициенти на производителност за тези култури.

Култура	RF от доклада за разширяване на суровините за периода 2008—2017 г.	RF от настоящия анализ за периода 2014—2021 г.
Пшеница	1	0,9
Царевица	1,7	2,0
Захарна тръстика	2,2	1,9
Захарно цвекло	3,2	3,1
Рапица	1	0,9
Масло, палмово	2,5	2,2
Соеви зърна	1	1,0
Слънчоглед	1	0,8

Таблица 4 — Коефициенти на производителност на култура

Крайни резултати

В доклада на Комисията за НПЗ от 2019 г. три коефициента са определени като ключови при определянето на „значимостта“ на разширяването на производствения район на конкретна култура върху терени с високи въглеродни запаси за целите на Директивата за енергията от възобновяеми източници: а) абсолютният и относим порядък на разширяване на производствените площи от определена референтна година нататък, сравнен с общия производствен район на съответната култура; б) делът на това разширяване върху терени с високи въглеродни запаси; и в) видът на терените с високи въглеродни запаси. Тези коефициенти, както и специфичните коефициенти за производителност за всяка група култури, са взети предвид при установяването на

критериите за определяне на суровини с висок риск от НПЗ в Делегирания регламент за НПЗ.

Резултатите от актуализирания анализ са представени в таблицата по-долу:

Култура	Дял на разширяването върху гори	Дял на разширяването върху торфища	Средно годишно разширяване (в kha)	Средно годишно разширяване (в %)
Пшеница	1,6 %	0,0 %	143	0,1%
Царевица	7,0 %	0,0 %	2,749	1,4%
Захарна тръстика	16,1 %	0,0 %	-103	-0,4%
Захарно цвекло	0,2 %	0,0 %	-10	-0,2%
Рапица	1,0 %	0,0 %	45	0,1%
Масло, палмово	27,1 %	13,7 %	879	3,4%
Соеви зърна	14,1 %	0,0 %	1,608	1,3%
Слънчоглед	1,0 %	0,0 %	740	2,8%

Таблица 5: Изчисления на Guidehouse — крайни резултати²²

Както е пояснено в глава I, за да бъде дадена култура категоризирана като култура с висок риск от НПЗ, двата критерия, определени в член 3 от Делегирания регламент за НПЗ, трябва да бъдат изпълнени кумулативно. Като се вземат предвид тези два критерия и според актуализираните данни и новите научни доказателства, **маслодайната палма остава** суровина, която трябва да бъде класифицирана с висок риск от НПЗ. **Освен това соята** следва да бъде класифицирана като суровина с висок риск от НПЗ, тъй като са изпълнени и двата критерия по член 3 от Делегирания регламент за НПЗ. Това означава, че разширяването на производствения район на палмово масло и на соя върху терени с високи въглеродни запаси е толкова значително, че емисиите на парникови газове, които са резултат от промяната в земеползването, компенсират всички намалявания на емисиите на парникови газове от горива, произхождащи от тази суровина, в сравнение с използването на изкопаеми горива.

VI. АКТУАЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕТО ЗА НИСЪК РИСК ОТ НПЗ

Биогоривата, течните горива от биомаса и газообразните и твърдите горива от биомаса с нисък риск от НПЗ са определени в член 2, точка 37 от Директивата за енергия от възобновяеми източници като а) тези, произхождащи от суровини, за които е наблюдавано подобрение на добива върху съществуващи терени — чрез подобрени земеделски практики — или б) тези, отглеждани върху неизползвани терени. В Делегирания регламент за НПЗ²³ тези два варианта се наричат „мерки за допълняемост“. В член 4 от Делегирания регламент за НПЗ се съдържат общите критерии за

²² Включените в тази таблица стойности са изчислени в съответствие с формулата, съдържаща се в Делегиран регламент 2019/807 (вж. глава I). За изчислението резултатите от актуализирания статистически анализ и актуализираното картографиране са комбинирани с коефициентите за производителност за всяка група култури, както е предложено от JRC и както е посочено в делегирания акт.

²³ Член 2, точка 5.

сертифициране на биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса с нисък риск от НПЗ, докато в член 5 се описват допълнително мерките за допълняемост. Горивата с нисък риск от НПЗ трябва да се произвеждат в съответствие с критериите за устойчивост и намаляване на емисиите на парникови газове съгласно член 29 от Директивата за енергията от възобновяеми източници.

В член 5, параграф 1 от Делегиращия регламент за НПЗ се описват условията, които трябва да бъдат изпълнени, за да може суровината, използвана за производството на биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса, да бъде класифицирана като *допълнителна* и по този начин произведеното гориво да отговаря на условията за сертифициране за нисък риск от НПЗ. В член 5, параграф 1, буква а) са изброени три различни условия, от които поне едно трябва да бъде изпълнено. Първото условие е привлекателността от финансова гледна точка. Това означава, че мярката за допълняемост прави горивото допустимо за сертифициране като гориво с нисък риск от НПЗ, когато прилагането на мярката е финансово привлекателно, тъй като произведеното гориво може да се отчита за постигането на целите за енергия от възобновяеми източници или защото други пречки, които иначе биха възпрепятствали прилагането ѝ, са премахнати в резултат на допустимостта за отчитане за постигането на тези цели. Що се отнася до другите две условия, а именно отглеждането върху изоставена земя или върху земя със силно влошено качество и прилагането на мерките за допълняемост от страна на дребните земеделски стопани, допълняемостта се приема по подразбиране. Последното се прави, за да се гарантира, че се избягва ненужна административна тежест. Това освобождаване е обосновано и може да бъде запазено, тъй като дребните земеделски стопани са изправени пред пречки, които възпрепятстват прилагането на мерки за повишаване на производителността.

За да се позволи на икономическите оператори да възстановят инвестиционните разходи, като същевременно се осигурява непрекъснатата ефективност на рамката, в член 5, параграф 1, буква б) от Делегиращия регламент за НПЗ се изисква мерките за допълняемост да са били предприети не повече от 10 години преди сертифицирането на биогоривата, течните горива от биомаса и газообразните и твърдите горива от биомаса като горива с нисък риск от НПЗ. Това условие е ефективно за мерки за допълняемост, които имат незабавен ефект. За да се обхванат обаче по-добре случаите, при които минава значително време преди те да доведат до добив на допълнителни суровини, е оправдано периодът на тяхната допустимост да се определи въз основа на момента, в който е започнал добивът на допълнителни суровини, а не въз основа на момента на тяхното прилагане.

Допълнителни насоки относно прилагането на сертифицирането за нисък риск от НПЗ са включени в глава V от Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/996²⁴ относно правилата за сертифициране за доброволните схеми. В членове 24—27 от него са обяснени специфичните изисквания за сертифициране за нисък риск от НПЗ и са включени правилата за доказване на допълняемост и подробни насоки за спазване на изискванията за производство върху неизползвана земя или изоставена земя и за определяне на

---

²⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/996 на Комисията от 14 юни 2022 г. относно правилата за проверка на критериите за устойчивост и за намаление на емисиите на парникови газове и критериите за нисък риск от непреки промени в земеползването, ОВ L 168, 27.6.2022 г., стр. 1.

допълнителна биомаса за мерки за увеличаване на добива. Целта на тези технически правила е да се осигури хармонизиран и стабилен подход сред сертифициращите органи. По-конкретно, що се отнася до горепосочените мерки за допълняемост и период на допустимост, с член 24, параграф 6 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/996 се въвежда правилото, че за многогодишни култури икономическият оператор може да избере да отложи началото на 10-годишния период на валидност с до 2 години в случай на оперативни мерки за допълняемост или до 5 години в случай на презасаждане.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Констатациите от прегледа на научните доказателства, включени в настоящия доклад, са в съответствие с данните, включени в доклада за суровините от 2019 г., и потвърждават възприетия в Делегирания регламент за НПЗ подход. Съответно Комисията възнамерява да ограничи прегледа на Делегирания регламент за НПЗ до незначителни промени в методиката, както и до актуализиране на данните за разширяването на суровините и коефициентите на производителността. Според актуализираните данни както палмовото масло, така и соята отговарят на определението за суровини с висок риск от НПЗ.